

prof. dr hab. Roman Z. Morawski
Instytut Radioelektroniki, WEiT PW
e-mail: r.morawski@ire.pw.edu.pl
tel.: (22) 234-7721

Etyczne aspekty działalności badawczej w technice

*Program 15-godzinny wykładu z etyki stosowanej
adresowanego do magistrantów i doktorantów PW*

Cele wykładu

Wychowawcze:

- uwrażliwienie na świat wartości moralnych związanych z systemem nauki;
- przygotowanie do odpowiedzialności za etyczną jakość działalności badawczej;
- przygotowanie do samodzielnego rozstrzygania dylematów etycznych, powstających w związku z prowadzeniem badań w dziedzinie nauk technicznych.

Informacyjne:

- poszerzenie wiadomości z zakresu etyki ogólnej jako dyscypliny filozoficznej;
- identyfikacja problematyki etycznej, związanej z prowadzeniem badań naukowych;
- wprowadzenie do metodyki analizy dylematów etycznych, powstających w związku z prowadzeniem badań w dziedzinie nauk technicznych.

Rozwojowe:

- rozwój umiejętności krytycznej analizy etycznych aspektów działalności badawczej;
- rozwój umiejętności uczestniczenia w dyskursie etycznym;
- rozwój umiejętności refleksji etycznej nad własną działalnością badawczą.

Program wykładu

Elementy etyki ogólnej (2 h):

- definicja, struktura i metodologia etyki jako dyscypliny filozoficznej;
- historyczny rozwój etyki;
- stosunek etyki do innych dyscyplin filozoficznych; do prawa i religii; do psychologii, socjologii i innych nauk społecznych.

Epistemologiczne i metodologiczne przesłanki etyki prowadzenia badań naukowych (2 h):

- definicje prawdy i ich konsekwencje etyczne;
- kryzys prawdy w epoce ponowoczesnej;
- naiwna koncepcja metody naukowej i jej krytyka;
- epistemologiczny status modelowania matematycznego i pomiaru;

Etyczne aspekty prowadzenia badań empirycznych (4 h):

- etyczne aspekty wyboru problematyki badawczej i metodyki badawczej;
- etyczne aspekty projektowania i prowadzenia eksperymentu;
- etyczne aspekty zbierania i obróbki danych eksperymentalnych;
- ewolucja etyki badań naukowych;
- przykład dylematu etycznego.

Etyczne aspekty procesów informacyjnych (3 h):

- definicja procesu informacyjnego;
- etyczne aspekty dyskusji naukowo-technicznej;
- etyczne aspekty publikowania wyników badań;
- etyczne aspekty recenzowania w nauce;
- etyczne aspekty wnioskowania o środki na badania.

Etyczne aspekty prawnej ochrona informacji naukowo-technicznej (2 h).

- etyczne aspekty prawa autorskiego;
- etyczne aspekty prawa patentowego;
- etyczna argumentacja przeciw ochronie majątkowych praw autorskich i patentowych.

Etyczne aspekty użytkowania technik informacyjnych (2 h):

- klasyfikacja zagadnień etycznych związanych z TI;
- podstawowe ujęcia problematyki etycznej TI;
- netykieta (etyka internetu) i jej związek z etyką dziennikarską;
- podstawowe dylematy etyczne dotyczące użytkowania TI.

Literatura

I. Barbour: *Ethics in an age of Technology*, Harper-Collins Pub., San Francisco 1993.

M. Grabowski: *Istotne i nieistotne w nauce*, Wyd. Rolewski, Toruń 1998.

D. B. Ingram, J. A. Parks: *Etyka dla żółtodziobów*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2003 (przekład z jęz. ang.).

R. Z. Morawski: "Ethical Aspects of Measurement-related Research and Engineering Practice", *Proc. 10th IMEKO-TC7 Int. Symposium (St-Petersburg, Russia, June 30-July 2, 2004)*, pp. 10-20.

P. Olivier: *The Student's Guide to Research Ethics*. Open University Press 2004.

On Being a Scientist: Responsible Conduct in Research, Committee on Science, Engineering, and Public Policy, Washington, D.C. 1995 (also <http://www.nap.edu/readingroom/books/obas/>).

T. Styczeń, J. Merecki: *ABC etyki*, Wyd. KUL, Lublin 2005.

C. Whitbeck: *Ethics in Engineering Practice and Research*, Cambridge University Press 1993.